

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060108

DOM
2013-01-07
Stockholm

Mål nr
F 6533-12

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2012-06-18 i mål F 1510-11,
se bilaga A

KLAGANDE

1. A-J B

2. T P

3. V P

Ombud för 1-3: Advokat M M

MOTPART

J K

Ombud: Advokat R G

SAKEN

Anläggningsförrättning

Dok.Id 1048300

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen avslår yrkandena om syn och sammanträde.
 2. Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom i huvudsaken och undanröjer lantmäteriets beslut den 13 juli 2010 i ärende nr O091573 samt visar förrättningen åter till lantmäteriet för förnyad handläggning.
 3. Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom i fråga om rättegångskostnader på följande sätt.
 - a) Mark- och miljööverdomstolen befriar A-J B från skyldigheten att ersätta J K för rättegångskostnader vid mark- och miljödomstolen och förpliktar i stället J K att ersätta A-J B för rättegångskostnad där med 154 645 kr, varav 116 000 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 18 juni 2012 till dess betalning sker.
 - b) Mark- och miljööverdomstolen befriar T P och V P från skyldigheten att ersätta J K för rättegångskostnader vid mark- och miljödomstolen och förpliktar i stället J K att ersätta T P och V P för rättegångskostnader där med 154 645 kr, varav 116 000 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 18 juni 2012 till dess betalning sker.
 4. J K ska ersätta A-J B för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen med 18 000 kr avseende ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.
 5. J K ska ersätta T P och V P för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen med 18 000 kr avseende ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.
-

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

A-J B har i första hand yrkat att Mark- och miljööverdomstolen upphäver det överklagade beslutet avseende inrättande av X samt bestämmer att Y inte ska omfatta 85 meter vägsträcka i nordost samt att fastigheterna A och B därmed inte ska delta i Y. I andra hand har A-J B yrkat att Mark- och miljööverdomstolen återförvisar ärendet till lantmäteriet för ny handläggning.

T P och V P har i första hand yrkat att Mark- och miljööverdomstolen bestämmer att Y inte ska omfatta 85 meter vägsträcka i nordost och att fastigheterna A och B därmed inte ska delta i Y. T P och V P har i andra hand yrkat att Mark- och miljööverdomstolen återförvisar ärendet till lantmäteriet för förnyad handläggning.

Vidare har A-J B, T P och V P yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska befria dem från skyldigheten att utge ersättning för J K rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen och istället förplikta J K att ersätta dem för deras rättegångskostnader där. A-J B, T P och V P har även yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska hålla syn.

J K har bestritt ändring. Vidare har J K yrkat att målet ska avgöras efter sammanträde samt att Mark- och miljööverdomstolen ska hålla syn.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna har i Mark- och miljööverdomstolen åberopat samma grunder och utvecklat sin talan på i huvudsak samma sätt som vid mark- och miljödomstolen.

A-J B, T P och V P har i huvudsak gjort följande

tillägg. En genomgående och allvarlig brist i förrättningen är att lantmäteriet inte utrett frågan om alternativa vägsträckningar. I stället har parterna fått stå för denna utredning. Genom att lantmätaren tilläts att höras upplysningsvis i mark- och miljödomstolen lämnades först i domstolen skälen för lantmäteriets beslut i lokaliseringsfrågan. Mark- och miljödomstolen borde, som i princip sista instans, på grund härav ha återförvisat ärendet till lantmäteriet för utredning av de alternativa vägsträckningarna som A-J B, T P och V P föreslagit vid mark- och miljödomstolens prövning. Deras åberopade utredningar visar att J K kan lösa sitt behov av väg på egen mark med bättre ekonomiskt utfall. Beslutad vägsträckning innebär inte minsta intrång och det beslutade alternativet är dyrare än deras förslag. Sammanfattningsvis är varken förutsättningarna i 6 § eller i 8 § anläggningslagen uppfyllda.

J K har gjort i huvudsak följande tillägg. Den beslutade vägsträckningen är den kortaste och därmed det mest ekonomiska alternativet, sträckningen är den mest fördelaktiga för samtliga berörda och den uppfyller samtliga krav enligt 6 och 8 §§ anläggningslagen. Klagandenas argument att vägdragningen skulle kunna ske helt på hans fastigheter är irrelevant eftersom ägarförhållandena till marken saknar betydelse. Det är respektive fastighets långsiktiga behov som ska tillgodoses.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Lantmäteriets beslut avseende inrättandet av Y omfattar fastigheterna A, C, B och D, som alla ägs av J K, samt fastigheterna E, som ägs av A-J B, och F, som ägs av makarna P.

Lantmäteriets beslut avseende X omfattar fastigheterna A, B och D, som alla ägs av J K, samt fastigheten E, som ägs av A-J B.

Frågan som Mark- och miljööverdomstolen främst har att pröva är om väsentlighets- och lokaliseringsrekvisiten i 5 och 8 §§ anläggningslagen är uppfyllda gällande de båda gemensamhetsanläggningarna.

Väsentlighet och lokalisering

Enligt 5 § anläggningslagen får en gemensamhetsanläggning inte inrättas för annan fastighet än sådan för vilken det är av väsentlig betydelse att ha del i anläggningen. Av utredningen i målet framgår att behovet av åtkomst till allmän väg för fastigheten B kan lösas på denna fastighet i nordvästlig sträckning utan att ta annan fastighets mark i anspråk tvångsvis. Det framgår av utredningen i målet att lantmäteriet inte har utrett ett sådant alternativ. De utredningar som presenterats av parterna, särskilt vad gäller kostnaden för ett nordvästligt alternativ för en vägsträckning, skiljer sig alltför mycket åt för att Mark- och miljööverdomstolen ska kunna göra en bedömning av alternativa sträckningar. Viss utredning som A-J B, T P och V P åberopat pekar på att ett nordvästligt alternativ för en vägsträckning skulle gå kostnadsmissigt ungefär jämnt ut med alternativet att rusta X. Med beaktande härav och det faktum att alternativet X tvångsvis tar i anspråk mark på fastigheten E, trots att B sträcker sig ut till allmän väg, anser Mark- och miljööverdomstolen att det inte är utrett att det är av väsentlig betydelse för fastigheten B att ha del i X.

Vad gäller fastigheten A finns från denna fastighet ingen möjlighet att nå allmän väg utan att ta väg över annan fastighet och väsentlighetsvillkoret i 5 § anläggningslagen är därmed uppfyllt.

Enligt 8 § anläggningslagen ska en gemensamhetsanläggning förläggas och utföras på ett sådant sätt att ändamålet med anläggningen vinnes med minsta intrång och olägenhet utan oskälig kostnad (lokaliseringsprövningen). Det framgår dock även i denna del att lantmäteriet inte utrett några egentliga alternativ till X. Enligt 21 § anläggningslagen ska lantmäteriet utreda förutsättningarna för anläggningen och ombesörja behövliga tekniska arbeten och värderingar. Utredningsskyldigheten omfattar enligt förarbetena att olika alternativ ska uppmärksammas och utredas (prop.

1973:160 s. 230). Av lantmäteriets beslut framgår att endast en mer översiktlig utredning gjorts av olika alternativa vägdragningar och Mark- och miljööverdomstolen finner med anledning härav att lantmäteriet i detta fall inte uppfyllt sin utredningsskyldighet.

I lantmäteriets beslut avseende X anges att ändamålet med anläggningen är väg och att denna ska hållas farbar för trafik med motorfordon under barmarksperioden samt att anläggningen är utförd. Det framkommer även att upplåtet utrymme är det utrymme som befintlig väg upptar på berörda fastigheter och samfällda vägar och att vägen får upprustas till skogsbilvägsstandard. Enligt protokollet (se lantmäteriets aktbilaga PR2) kan befintlig väg dock endast trafikeras med traktor och nuvarande väg synes dessutom vara för smal för att kunna upprustas till skogsbilvägsstandard inom upplåtet utrymme. Lantmäteriets beslut är därför både motstridigt och svårtytt.

Eftersom det i målet inte är visat att det är av väsentlig betydelse för samtliga i X ingående fastigheter att ha del i gemensamhetsanläggningen och på grund av ovanstående påtalade brister i lantmäteriets handläggning av ärendet finner Mark- och miljööverdomstolen skäl att återförvisa förrättningen i dess helhet till lantmäteriet för ytterligare utredning.

Begäran om sammanträde och syn på stället

Mark- och miljööverdomstolen får enligt 17 kap. 3 § tredje stycket fastighetsbildningslagen hålla syn på stället endast om det finns synnerliga skäl (jfr 31 § anläggningslagen). Då det inte föreligger synnerliga skäl för syn i målet ska parternas begäran därom avslås. Mark- och miljööverdomstolen finner inte heller skäl att hålla sammanträde i målet. J K:s begäran om sammanträde ska därför lämnas utan bifall.

Rättegångskostnader

Enligt 31 § anläggningslagen äger bestämmelserna om rättegången i 16-18 kap. fastighetsbildningslagen motsvarande tillämpning vid fullföljd av talan mot anläggningsbeslut av lantmäteriet. Enligt 16 kap. 14 § fastighetsbildningslagen får mark- och miljööverdomstolen, efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna,

besluta att sakägare som förlorar målet ska ersätta annan sakägare dennes rättegångskostnad och i övrigt ska 18 kap. rättegångsbalken tillämpas i fråga om rättegångskostnader. Bestämmelsen ska enligt 17 kap. 3 § fastighetsbildningslagen tillämpas även i fråga om rättegången i Mark- och miljööverdomstolen. Principen att fråga om rättegångskostnader i högre rätt ska prövas i samband med målet efter dess återupptagande är inte tillämplig vid återförvisning till lantmäteriet (NJA 1997 s. 805).

A-J B, T P och V P har i Mark- och miljööverdomstolen vunnit fullt bifall till sina yrkanden om återförvisning av ärendet till lantmäteriet som framställdes i andra hand redan vid mark- och miljödomstolen. På grund av detta och med beaktande av att parterna stått i ett klart motsatsförhållande till varandra i båda instanser ska rättegångskostnaderna fördelas enligt huvudregeln i 18 kap. rättegångsbalken, vilket innebär att part som tappat målet ska ersätta motparten hans rättegångskostnad. J K får anses såsom förlorande part och ska förpliktas att utge ersättning för A-J B:s, T P:s och V P:s rättegångskostnader både vid mark- och miljödomstolen och i Mark- och miljööverdomstolen.

J K har överlämnat frågan om beloppens skälighet till domstolarnas bedömning. Vid mark- och miljödomstolen yrkade A-J B, T P och V P ersättning med totalt 309 290 kr, varav 232 000 kr i ombudsarvode, fördelat med hälften på A-J B och hälften på makarna P. Ersättning för rättegångskostnad ska enligt 18 kap. 8 § rättegångsbalken fullt motsvara kostnaden för rättegångens förberedande och talans utförande jämte arvode till ombud eller biträde, såvitt kostnaden skäligen varit påkallad för tillvaratagande av partens rätt. Med hänsyn till att målet pågick i underinstans under närmare två års tid, till dess karaktär och omfattning och med beaktande av att målet också företogs till förhandling och syn får A-J B:s, T P:s och V P:s yrkanden om rättegångskostnader vid mark- och miljödomstolen anses skäliga.

I Mark- och miljööverdomstolen har A-J B, T P och V P totalt yrkat ersättning med 58 000 kr, allt utgörande ombudsarvode motsvarande 29 timmars arbete. J K har vitsordat ett belopp

motsvarande 18 timmars arvode eller 36 000 kr. Med hänsyn till den begränsade skriftväxling som förevarit i målet här finner Mark- och miljööverdomstolen att det vitsordade beloppet om 36 000 kr är skäligt.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Ulla Bergendal och Håkan Åberg, referent, tekniska rådet Jan Gustafsson samt tf. hovrättsassessorn Anna Hempel.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Anders Malmkvist

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2012-06-18
meddelad i
Vänernsborg

Mål nr F 1510-11

KLAGANDE OCH MOTPARTER

1. A-J B

2. T P

3. V P

Ombud för 1-3: Advokat M M

4. J K

Ombud: Advokat R G

ÖVERKLAGAT BESLUT

Lantmäteriets beslut den 13 juli 2010 i ärende nr O091573, se bilaga 1-3

SAKEN

Anläggningsförrättning

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen ändrar den överklagade förrättningen endast på sätt att beloppet enligt ersättningsbeslutet bestäms till 31 000 kr och att ränta vid utebliven betalning ska utgå enligt lag.
2. Yrkandet om förtida tillträde ogillas.
3. A-J B samt T P och V P ska solidariskt till J K utge ersättning för hans rättegångskostnader med 220 320 kr, varav 180 000 kr utgör ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från domens dag till dess betalning sker.

Dok.Id 186554

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänernsborg	Hamngatan 6	0521-27 02 00	0521-27 02 30	måndag – fredag 09:00-16:00
		E-post: mmd.vanersborg@dom.se		

BAKGRUND

Lantmäteriet (nedan LM) beslutade den 13 juli 2010 att inrätta två gemensamhetsanläggningar för vägändamål; Y och X i med följande deltagande fastigheter och andelstal (samtliga belägna i Stenungsunds kommun).

Y	<i>Andelstal,</i>	<i>Andelstal,</i>	<i>Ägare</i>
<i>Fastighet</i>	<i>utförande</i>	<i>drift</i>	
A	504	504	K
C	342	342	K
E	60	60	B
F	504	504	P
B	143	143	K
B	122	122	K

X	<i>Andelstal,</i>	<i>Andelstal,</i>	<i>Ägare</i>
<i>Fastighet</i>	<i>utförande</i>	<i>drift</i>	
A	954	954	K
E	15	15	B
B	270	270	K
D	113	113	K

LM beslutade vidare att ersättning för Y ska utgå till ägarna av F med belopp motsvarande vägens tekniska nuvärde vid den tidpunkt förrättningen vinner laga kraft. Ansvaret för ersättningen ska delas mellan delägarna enligt andelstalet för utförande. För upplåtelse av utrymme för X beslutade LM att någon ersättning inte ska utgå.

LM beslutade även att tillträde och övertagande av driften ska ske vid den tidpunkt beslutet vinner laga kraft samt ifråga om fördelningen av förrättningskostnaderna.

Mark- och miljödomstolen anmärker att målet inleddes vid Göteborgs tingsrätt men att det till följd av lagändring per den 2 maj 2011 överlämnats till mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt.

YRKANDEN

A-J B har i första hand yrkat att mark- och miljödomstolen upphäver det överklagade beslutet avseende inrättandet av X samt bestämmer att Y inte ska omfatta 85 m vägsträcka i nordost och att fastigheterna A och B därmed inte ska delta i Y. Om förstahandsyrkandet bifalls har hon inte något anspråk på ersättning. I andra hand har hon yrkat att ärendet återförvisas till LM för förnyad handläggning.

T P och V P har i första hand yrkat att mark- och miljödomstolen bestämmer att Y inte ska omfatta 85 m vägsträcka i nordost och att fastigheterna A och B därmed inte ska delta i Y. De har i andra hand yrkat att ärendet återförvisas till LM för förnyad handläggning.

A-J B samt T P och V P har i tredje hand yrkat att mark- och miljödomstolen ska fastställa tidpunkt för betalning och räntesats samt yrkat att J K:s yrkande (nedan) ska avslås. De har även yrkat ersättning för rättegångskostnader.

J K har bestritt T P:s och V P:s samt A-J B:s yrkanden och för egen del yrkat att mark- och miljödomstolen beslutar om förtida tillträde samt ersättning för rättegångskostnader.

PARTERNAS UTVECKLING AV TALAN

A-J B samt T P och V P har åberopat utlåtanden från J Soch J G. De har även åberopat intyg av H-O A samt karta. J G och J S har sakframställningsvis vid sammanträde i målet i huvudsak anfört det som angetts i deras respektive utlåtanden.

A-J B samt T P och V P har anfört bl.a. följande.

Anläggningsbeslutet avseende X uppfyller inte rekvisiten i 6 och 8 §§ anläggningslagen. Fördelarna med X överväger inte de kostnader och olägenheter som anläggningen medför. X är heller inte förlagd på ett sådant sätt att ändamålet med anläggningen vinnas med minsta intrång och olägenhet utan oskäligen kostnad. X medför tvärtom onödigt intrång på E och störningar vid bostäder vid Y. Syftet med vägen kan istället uppnås på J K:s egen mark.

Andrahandsyrkandet grundas på att de inte kallades till fältarbetet, på att LM felaktigt funnit att vägen i den beslutade sträckningen funnits där under lång tid, samt på att LM inte har utrett om X kan tillgodoses med väg i annan sträckning än den beslutade eller vilka för- och nackdelar olika alternativ har. Vidare är beslutet inte genomförbart då vägen ska utföras till skogsbilstandard i det område befintlig väg upptar. Vägen upptar emellertid endast en bredd om 2 m och kan därför inte utföras till skogsbilvägstandard. Dessa brister i handläggningen kan inte läkas i andra instans utan att strida mot instansordningens princip. De har själva utrett två alternativa förslag vilka presenteras nedan (benämnda J S:s förslag respektive J G:s förslag).

De har inget emot inrättandet av Y i och för sig. Om Y inrättas i enlighet med deras yrkande och X inte kommer till stånd, har fastigheterna A och B inte något behov av att delta i Y.

LM:s beslutade sträckning och J S:s vägalternativ är, med beaktande av den ersättning som anläggningssamfälligheten ska betala avseende Y, kostnadsmässigt jämförbara. Den av LM beslutade sträckningen över E (X) är endast tidvis framkomlig med traktor och s.k. fyrhjuling och det är därför felaktigt att mena att det är fråga om en befintlig väg. A har inte haft utfart längs denna väg före 1980-talet. Ingen annan fastighet har någonsin haft utfart där. Detta intygats av H-O A som tidigare ägt och brukat F och E. Att J K inte har något behov av att ta ut skog över E utan att detta kan ske över egen mark har intygats av J G.

A-J B:s fastighet, E med dålig bonitet, har mycket litet behov av väg och är väl tillgodosedd med den befintliga traktorvägen. Inrättandet av X innebär att Y, som främst betjänar bostadsfastigheter, i onödan belastas av tunga skogstransporter m.m. på väg till A. Någon trafikstörning förekommer inte i dagsläget på F (makarna P:s bostadshus), vilket det däremot gör på B och G. Vägsträckningen enligt LM:s beslut går endast 25 m från deras bostadshus och är beläget 10 m högre än detta. Det finns risk för skador på delar av Y på ett sådant sätt att fast boende kan hindras tillgänglighet till sin bostad. Att rusta upp vägen i denna sträckning synes också svårt med hänsyn till att det upplåtta området är det utrymme den befintliga vägen, som utgörs av en traktorväg, upptar. Denna sträckning medför alltså inte någon terrängtransportvinst. Sträckningen är också försvårande för skogsbruket på fastigheterna inom båtnadsområdet och inom E, då den inte kan användas som skogsbilväg. Dessutom saknas vändplats. Anslutningen till allmän väg behöver också kompletteras då det nu bara finns anslutning mot söder. Vidare behövs ett virkesupplag mellan allmän väg och befintlig byggnation.

Det vägalternativ som J S utrett ligger helt på J K:s mark och skulle inte belasta E eller störa bostäder vid Y. Det finns idag inte någon väg i denna sträckning utom i de delar den sammanfaller med den av LM beslutade sträckningen och i den del det finns nybruten väg sedan juni 2010. Skog kan drivas ut längs hela sträckan och betjänar därmed långsiktigt fastigheterna D och B. Det betjänar dessutom bättre J K:s marker norrut över Brattås och till Nedre Långevatten. Sträckningen enligt detta förslag går längs en delvis stensatt väg för hästekipage, delvis över annan stenig och dränerande terräng. Endast en sträcka om 20 m går över terräng utan naturlig avrinning och kräver något mer fyllnadsmaterial. Förslaget innebär alltså inte någon vägbyggnad över mosse eller våtmark utan vägen läggs ut på berg vid sidan om sådant område. Ingen del av föreslagen vägsträcka kräver kontakt med någon naturvårdande myndighet även om samråd bör ske med länsstyrelsen. Det är heller inte nödvändigt att fälla träd för denna vägsträckning som är öppen och som

gallrades 2010. Dessutom har J Kutfört dikning längs ca 100 m av denna sträckning.

Av J S:s yttranden framgår i korthet följande. Kostnaden för en byggnation av 535 m skogsväg i det läge han förespråkar uppgår till 150 000 kr exklusive mervärdesskatt. Kostnaden för anläggande av 230 m skogsväg över E uppgår till 95 000 kr exklusive mervärdesskatt.

J G har föreslagit ett tredje vägalternativ som innebär att en fullgod skogsbilväg kan anläggas från befintlig väg vid Lunden till A på jämförelsevis plan mark. Sträckan skulle uppgå till 650 m, d.v.s. kortare än de båda tidigare alternativen. Sträckan är till största delen lättbyggd till en standard som medger virkestransporter med 24 m långa fordon. Korrigering av kurvradier vid anslutning till allmän väg bör dock göras. Detta alternativ är det enda ekonomiskt försvarbara eftersom J K får ensam rådighet över vägen, torpet A får bilväg till allmän väg och J K:s mark får bättre tillgänglighet. Förslaget innebär vidare att andelskostnaderna i gemensamhetsanläggningen minskar. Anläggningsmässigt uppstår troligen samma miljöbelastning oavsett vilket vägalternativ som väljs. Markskador och bränsleåtgång minskar emellertid med ett kortare medelköravstånd.

Av J G:s yttranden framgår i korthet följande. Den av LM beslutade vägsträckningen är inte farbar med lastbil då den endast upptar befintligt vägutrymme och då det inte finns någon formell vändmöjlighet samt begränsad plats i anslutning till bebyggelse. Eftersom vägen inte är farbar med lastbil krävs omlastning och utläggningskostnaden ökar därmed. Investeringskostnaden för väg i det av LM beslutade läget uppgår till 120 000 kr (590 m väg) efter avdrag för transportvinst med 45 000 kr. För anläggning av väg i det läge J S föreslagit uppgår investeringskostnaden till 125 400 kr (750 m väg) efter avdrag med 84 600 kr för transportvinst. För det alternativ han förespråkar skulle istället en anläggningsvinst uppstå då transportvinsten om 211 500 kr överstiger investeringen i 650 m väg farbar med lastbil.

J K:s och O S:s kalkyl (se nedan) anger inte mellan vilka

GPS-positioner mätningen gjorts och vägsträckorna går heller inte fram till A, vilket är avsikten. J K utgår därför från annat alternativ

väglängd dragen över våt mark när J S:s förslag kritiseras. Han har också ”förkortat” den väg över E som behövs för att nå A.

J K har åberopat vägtekniskt utlåtande av H J och

utlåtande från M L. Han har även gett in en kalkyl upprättad av O S. H J och M L har sakframställningsvis vid sammanträde i målet i huvudsak anfört det som angetts i deras utlåtanden.

J K har anfört bl.a. följande. Vägarna har funnits i den sträckning

LM beslutat under evärderlig tid och betjänade tidigare numera övergivna

torpbyggnader. Detta framgår av fotografier i LM:s akt. Denna vägsträckning utgör

det kortaste alternativet och medför minst intrång i naturen då man nyttjar befintlig

väg och vägbank, även om vägen är i dåligt skick. Denna sträckning uppfyller

samtliga rekvisit i 6 och 8 §§ anläggningslagen, vilket det av motparten föreslagna

alternativet knappast gör. De alternativa vägsträckningarna föreslås dras över andra

fastigheter än de som omfattas av anläggningsbeslutet. Beslutet ska tillgodose

respektive fastighets långsiktiga behov och vid denna bedömning saknar det

betydelse huruvida fastigheterna ägs av en och samma person. Även andra

fastigheter, t.ex. H, ska kunna vid behov ha möjlighet att ansluta sig

senare.

Det alternativ J S presenterat skulle enligt motpartens uppgift medföra

en ökad väglängd om ca 305 m. O S har mätt upp sträckan till 900 m

mellan den punkt där nu befintlig väg i väst slutar, fram till den punkt där

nyanläggningen ansluter till befintlig väggropp i riktning mot A.

Kostnaden för vägsträckningen har beräknats vara tiodubbelt större än enligt

motpartens beräkningar. Enligt de kostnadsberäkningar motparten åberopat skulle

kostnaden för vägsträckningen enligt J S:s förslag, innefattande

nyanläggning av väg, uppgå till 280 kr per löpmeter medan iståndsättande av

befintlig väg skulle kosta 413 kr per löpmeter. Det är märkligt att det skulle vara billigare att dra ny väg än att rusta upp en befintlig väg.

J S:s förslag innebär vidare att vägen skulle dras över tre myrar och utgör ett väsentligt ingrepp i naturen genom att den dras över skyddsvärda blötmarker och genom att tillskapa ytterligare en väg i området. Den karta motparterna åberopat är ritad för att ta ställning till avverkningsanmälan avseende E och utgör inte någon naturvärdesbedömning av områden utanför denna fastighet. Enligt information från länsstyrelsen skulle tillstånd knappast erhållas för väg i denna sträckning. Dessutom skulle denna vägsträckning medföra störningar på B och G. Störningarna för makarna P:s boende på E är närmast försumbara i jämförelse med det som nu anförts. Vägen går väsentligt närmare byggnaderna på B och G än makarna P:s bostadshus.

J G:s förslag innebär ett längre och dyrare alternativ och är dessutom olämpligt ur miljösynpunkt då det innebär att en helt ny vägkorridor i orörd terräng som berör både våtmarker och bergspartier. Terrasseringsarbetet är också av en annan karaktär eftersom vägsträckan i vissa avsnitt är kraftigt lutande. För att undvika lutande terräng måste man istället ta våtmarksområden i anspråk, något som renderar onödigt höga anläggningskostnader. En väg i denna sträckning skulle också generera mer röjnings- och avverkningsarbeten än arbetena med väg i den beslutade sträckningen (X). Det skulle även behövas fiberduk i 90 % av sträckningen för att undvika materialsammanblandning.

Kostnaden för denna sträckning bedöms uppgå till ca 380 000 kr. Om man därtill lägger kostnader för skogsavverkning och grundförstärkning över våtmarker kan priset förväntas stiga med grovt räknat 15-25% eller med 500 kr per meter väg. Beräkningen avser en vägsträcka om 650 m, eller 585 kr/m exkl. avverkning och grundförstärkning. Det blir även problem med anslutningen till allmän väg. En vägsträckning enligt det överklagade beslutet är således att föredra ur vägteknisk synpunkt.

Av H J:s yttrande framgår i huvudsak det som angetts ovan.

Av M L:s utlåtande framgår i huvudsak följande. Båtnadsområdena för J S:s och J G:s alternativ bedöms mindre än vad klagandena redovisat då den norra delen av angivna områden kan köras ut via andra vägar. De transportvinster klagandena redovisat är vidare övervärderade eftersom vinsten inte uppkommer förrän vid föryngringsavverkning om 40-50 år. Transportvinsterna borde därför ha nuvärdesberäknats för att ge en rättvisande bild av investeringskostnaderna.

Till grund för yrkandet om förtida tillträde har han anfört bl.a. följande. Han påbörjade avverkningsåtgärder sommaren 2009 i tron att han skulle kunna frakta ut det avverkade virket längs den aktuella vägen. Som framgår har motparterna motsatt sig detta och virket, ca 400 m³sk, ligger avverkat längre in i markerna på hans fastighet. Det går fortfarande att få avsättning för det avverkade virket såsom brännved och under alla förhållanden så överstiger det liggande virket 5 m³sk/ha varför han enligt skogsvårdslagen är skyldig att forsla ut virket. Detta med hänsyn till risken för barkborreangrepp. Virket kan inte forslas ut manuellt. Han måste också få rätt att utnyttja vägen för att besöka och rusta upp torpet på A. På grund av avståndet måste han få möjlighet att vidta maskinella transporter av byggnadsmaterial. Motparternas skäl att flytta vägdragningen överväger inte hans behov av att omedelbart få nyttja vägen för nu redovisade behov.

DOMSKÄL

Fastighetsdomstolen vid Göteborgs tingsrätt har den 10 mars 2011 hållit muntlig förberedelse i målet och den 28 mars 2011 beslutat att avslå yrkande om förtida tillträde från J K.

Mark- och miljödomstolen har den 20 april 2012 hållit sammanträde och syn i målet. Efter begäran av J K har mark- och miljödomstolen vid sammanträdet hört förrättningslantmätaren M K upplysningsvis.

Enligt 6 § anläggningslagen får en gemensamhetsanläggning inrättas endast om fördelarna av ekonomisk eller annan art av anläggningen överväger de kostnader och olägenheter som anläggningen medför.

Parterna har på ömse sidor anlitat sakkunniga för kostnadsberäkningar av upprustning/anläggande av vägar i såväl den av LM beslutade sträckningen för X som i alternativa förslag. De beräknade kostnaderna för upprustning av X varierar något, bl.a. beroende på att man använt olika utgångspunkter, ingångsvärden och beräkningssätt.

De olägenheter som gjorts gällande handlar om ökad trafik över skogsfastigheten E och förbi bostadshus längs Y samt risk för skador på Y. Mark- och miljödomstolen har emellertid vid syn i målet kunnat konstatera att dessa störningar inte kan vara av större omfattning än att de får tålas. Mark- och miljödomstolen gör mot bakgrund av det anförda samma bedömning som den LM gjort nämligen att kraven i 6 § anläggningslagen är uppfyllda.

Enligt 8 § anläggningslagen ska en gemensamhetsanläggning förläggas och utföras på sådant sätt att ändamålet med anläggningen vinnes med minsta intrång och olägenhet utan oskälig kostnad.

Av utredningen i målet framgår att X kan utföras i en befintlig vägkorridor på förhållandevis jämn och väl stabiliserad mark. X medför inte heller något skogligt intrång på E. Övriga alternativ förutsätter omfattande arbete med både avverkning, grundförstärkning alternativt sprängning samt justering av vägens lutning i vissa delar. Det är enligt mark- och miljödomstolens uppfattning, redan utifrån vad som kunnat iakttas vid syn i målet, uppenbart att vägen i den beslutade sträckningen kan utföras till betydligt lägre kostnad och med mindre intrång än övriga förslag. Frågan om olägenheter för boende längs Y har redan berörts. Mark- och miljödomstolen gör därför samma bedömning som LM gjort även i denna del. Bedömningen enligt 8 § anläggningslagen bekräftas med styrka av de utredningar parterna åberopat och ändras inte av framförda synpunkter ifråga om anslutning, plats för virkesupplag och vägbredd.

A-J B:s förstahandsyrkande ska därför avslås ifråga om X. Vid denna bedömning saknas anledning att komma till annan slutsats ifråga om Y än att samtliga av LM beslutade fastigheter ska delta i Y och att gränsen mellan de båda gemensamhetsanläggningarna ska ha det läge LM beslutat.

Beträffande andrahandsyrkandet om återförvisning kan mark- och miljödomstolen, redan utifrån vad som iakttagits vid syn i målet, inte finna annat än att LM:s utredning varit tillräcklig.

Mark- och miljödomstolen anser inte heller i övrigt att det förekommit några brister i handläggningen, som utgör tillräckliga skäl för återförvisning.

Parterna är överens om att den ersättning anläggningssamfälligheten ska betala till ägaren till fastigheten F ska uppgå till 31 000 kr. Detta belopp ska därför fastställas i domen. Den tidpunkt LM beslutat om, med datum satt i förhållande till laga kraft, bör inte ändras och ränta vid utebliven betalning ska utgå enligt lag.

Mark- och miljödomstolen kan enligt 31 § anläggningslagen jämförd med 16 kap. 9 § 2 st och 5 kap. 30 a § fastighetsbildningslagen förordna om förtida tillträde. Detta får ske om det p.g.a. särskilda omständigheter är lämpligt. Enligt förarbetena till lagrummet är en grundläggande förutsättning att behovet av tillträde är så starkt att det tar över fastighetsägarens eventuella olägenheter av att tillträde sker. Det anges också att det bör vara praktiskt taget uteslutet att det grundläggande beslutet kan komma att ändras i anledning av ett besvär, i vart fall i den del som är av intresse för tillträdet. Mark- och miljödomstolen kan inte finna att det i detta fall är lämpligt att medge förtida tillträde.

Rättegångskostnader

Vid denna utgång i målet ska A-J B samt T P och V P ersätta J K för hans rättegångskostnader.

A-J B samt T P och V Phar vitsordat J K:s ombuds uppgivna tidsåtgång och övriga redovisade kostnader. De har dock gjort gällande att timarvodet till den del det överstiger 1 600 kr exklusive mervärdesskatt är oskäligt.

Mark- och miljödomstolen anser inte att det yrkade timarvodet är oskäligt. På grund härav och då J K:s ombuds uppgivna tidsåtgång och övriga kostnader är vitsordade ska A-J B samt T P och V P utge ersättning med yrkat belopp.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 4 (DV427)

Överklagande senast den 9 juli 2012.

Susanne Mörkås

Bengt Svensson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Susanne Mörkås, ordförande, och tekniska rådet Bengt Svensson. Föredragande har varit beredningsjuristen Eveline Savik.